

Ed251
17. IX 1987

75 aastat esimesest karjakontrollassistentide kursusest

Minevikus oli põllumeeste seltsidel tähtis osa täita ka põllumeeste ja perenaiste kutsehariduse korraldamisel, sest vastavaid kutsekoole siis ei olnud. Nendest seltsidest kujunes üheks juhtivamaks Tartu Eesti Põllumeeste Selts, kes korraldas talupoegade loomakasvatuse edendamiseks Eestis ja tõenäoliselt kogu Baltimaadel esimesed kontrollassistendid kursused: 1912 aastal Ülenurmel ja Tartus.

Kursustele võeti vastu soovijaid, kes olid Soomes või Venemaal põllutöö või piimatallituse kooli lõpetanud, samuti neid, kes olid lõpetanud Tartu Eesti Põllumeeste Seltsi neljakuulised põllutöö talvekursused või muud selleväärsed kursused. Kursuslastel pidi olema vähemalt kihelkonnakooli haridus.

Kursus kestis kaks kuud ja sellest võttis osa 20 soovijat, neist kolm naisterahvast. Kur-

suste juhataja oli ajakirja «Põllutööleht» toimetaja agroom Jaan Mägi (pärastine Tartu Ülikooli loomakasvatuse professor). Õpiti Ülenurme mõisas, mille omanik oli P. Muna, ja Tartu Ülikooli piimanduslaboratooriumis.

Loomakasvatuse edasiarendamisel oli tol ajal karjakontrolliühingutel eriline tähtsus. Nende edukas tegevus sõltus aga suurel määral kontrollassistendi oskustest ja teadmistest. Seepärast asuski Tartu Eesti Põllumeeste Selts esimesena seda lünka täitma ja karjakontrollassistente ette valmistama.

Õpiti loengutel ja praktilises töös. Loengutega esinesid tolle aja parimad eriteadlased. Nii õpetas J. Mägi loomakasvatust, tõuaretust ja piimandust, karjakasvatuse instruktor A. Lilienblatt karja söötmist ja kontrollassistendi otseseid tööülesandeid, Eestimaa Põllu-

meeste Keskseksi karjakasvatuse instruktor loomaarst J. Zimmermann loomade tervishoidu ja haiguste ravimist, Tartu Ülikooli piimanduslaboratooriumi juhataja prof. K. Happich piimandust ja selle laboratoorseid töid. Töid laudas juhatas karjakasvatuse instruktor P. Kallit.

Töötati Ülenurme karjalaudas, kus oli ca 180 lehma. Kursandid pidid tegema kõiki tarvilikke töid (loomade söötmine, puhastamine, lüpsmine). Loomaarsti juhatusel õpiti haigeid loomi tundma ja neid ravima. Siin omandati ka karjakontrolli raamatute pidamise oskus, millele osutati erilist tähelepanu.

Nende huvitavate kursuste päevakava oli selline:

kell 3—8 laudatöö
8—9 hommikusöök
9—11 loengud
11—13 laudatöö
13—14 loeng

14—15 lõunasöök
15—16 loeng
16—20 laudatöö

Ülenurmel kestis kursus umbes poolteist kuud. Siis tuldi Tartusse, kus ülikooli piimanduslaboratooriumis kestsid poole kuu jooksul piimandusloengud ja sellealased praktilised tööd. Õpiekskursioonil käidi P. Munale kuuluvas Luunja meiereis ja Tartu Ülikooli botaanikaaias.

Kõik lõpetajad said Tartu Põllumeeste Seltsi vahendusel karjakontrollassistendi töökoha.

Lähemal ajal tehakse vanas ruumikas ja ajalooliselt tähtsas maakivist karjalaudas ümberehitus. Pärast seda saab sellest Eesti Põllumajandusmuuseumile tähtsaim näitusehoone, kus tutvustatakse loomakasvatuse, piimanduse, veterinaaria, ökonoomika, põllumajanduse kutsehariduse jne. arengut Eestis.

JÜRI KUUM